

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΙΤΛΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.)

Πρωτοκολλήθηκε την .....

Αριθ. Πρωτ. ....

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Τμήμα Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδια: Εύη Σκανδάλου
Τηλ:210 368 4030 Φαξ:210 368 1717
e-mail: evis@mfa.gr

ΕΠΕΙΓΟΝ-ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ
ΤΗΛΕΑΝΤΙΓΡΑΦΗΜΑ
ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

Αθήνα, 30 Ιουλίου 2019

Α.Π.: ΕΝΥ-ΕΕ: 44722

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων

-Γρ. Γεν. Γρ. Δια Βίου Μάθησης

-Αυτοτελές Τμήμα Υποστήριξης ΣΑΕΠ & Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας
Δ/ση Ευρωπαϊκών & Διεθνών Θεμάτων

-Τμήμα Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ε.Δ.: -Διπλ. Γρ. κ. ΑΝΥΠΕΞ

-Γρ. Γ' Γεν. Δ/ντριας

ΘΕΜΑ: Παράβαση 2019/4061. Συμμόρφωση του άρθρου 54 παρ 5 του ν.4589/2019 με το άρθρο Μη εκπλήρωση υποχρεώσεων δυνάμει του άρθρου 51 της οδηγίας 2005/36/ΕΕ για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2013/55/ΕΕ.

Σας αποστέλλουμε, συνημμένως, έγγραφο της ΜΕΑ/ΕΕ, το οποίο περιέχει προειδοποιητική επιστολή της Επιτροπής, λόγω κακής εφαρμογής της οδηγίας 2005/36/ΕΕ, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων.

Ειδικότερα, η Επιτροπή θεωρεί ότι παραβιάζονται διατάξεις της οδηγίας 2005/36, λόγω υπαγωγής της αναγνώρισης διπλωμάτων επαγγελματιών στον ν.3328/2005 περί Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., στις κατωτέρω περιπτώσεις:

- υποβολή των εκπαιδευτικών που έχουν αποκτήσει τίτλο σπουδών σε άλλο κ-μ της Ε.Ε. στο Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

-μη αναγνώριση τίτλου σπουδών που χορηγούνται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης

-υποβολή σε προηγούμενη διαδικασία ισοτιμίας των τίτλων σπουδών ανωτάτου εκπαιδευτικού ιδρύματος άλλου κ-μ, για επαγγελματικούς σκοπούς

-απαίτηση η διάρκεια σπουδών σε άλλα κ-μ, η διαδικασία διδασκαλίας και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών να αντιστοιχούν στις ελληνικές απαιτήσεις, προκειμένου να πιστοποιηθεί ισοτιμία για επαγγελματικούς σκοπούς

-απαίτηση μεταπτυχιακού τίτλου για την ισοτιμία πτυχίου για επαγγελματικούς σκοπούς, όταν ο τίτλος σπουδών έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή, μετά από τριετή φοίτηση

-μη συνεκτίμηση επαγγελματικής πείρας και δια βίου μάθησης, στο πλαίσιο αναγνώρισης τίτλου σπουδών άλλου κ-μ, για επαγγελματικούς σκοπούς

-μη δυνατότητα μερικής πρόσβασης στο επάγγελμα, καθώς και δικαιώματος επιλογής του αιτούντα την αναγνώριση, μεταξύ επαγγελματικής επάρκειας και πρακτικής άσκησης προσαρμογής

-δυνατότητα διαδικασίας ισοτιμίας μόνο για την αναγνώριση μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών άλλων κ-μ

-προθεσμία ενός μηνός για την έκδοση βεβαίωσης παραλαβής του φακέλου, ακόμη και αν ζητηθούν πρόσθετα στοιχεία ή διευκρινίσεις

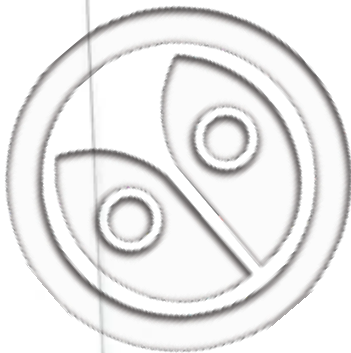
-αναγνώριση τίτλων σπουδών μόνο στο πλαίσιο της ανώτατης εκπαίδευσης

Προκειμένου να απαντήσουμε στην Επιτροπή εντός της ταχθείσας προθεσμίας (26.09.2019), θα παρακαλούσαμε για τις απόψεις, **το αργότερο έως τις 20.09.2019.**

Με εντολή Υπουργού
Ο Προϊστάμενος

Παναγιώτης Μυλωνόπουλος
Νομικός Σύμβουλος Α΄

ΜΟΝΙΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
E-mail: nomiko@rp-greece.be

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ-ΕΠΕΙΓΟΝ
ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

83241
905

Α.Π. 5134

Βρυξέλλες, 26 Ιουλίου 2019

εντ. 29-7-2019
5/12/21
X

ΤΗΛΕΑΝΤΙΓΡΑΦΗΜΑ

ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ:

Αρμόδια: Τ. Παπαδοπούλου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΕΝΥ- ΕΕ

ΘΕΜΑ: Παράβαση 2019/4061. Συμμόρφωση του άρθρου 54 παράγραφος 5 του νόμου 4589 της 29/1/2019 με το άρθρο 1, το άρθρο 2 (1) και το άρθρο 4 (1) της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, και του νόμου 3328/2005 σχετικά με τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 4 (1), το άρθρο 4στ, το άρθρο 13 (1) και (2), το άρθρο 14 (1), (2) και (5), το άρθρο 50 (3) και το άρθρο 51 (1) της οδηγίας 2005/36/ΕΚ. **Προειδοποιητική Επιστολή**

ΠΡΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

- Διπλ. Γρ. κ. Πρωθυπουργού
- Διπλ. Γρ. κ. Υπουργού
- Διπλ. Γρ. κου Αναπλ. Υπουργού
- Γρ.κ. Γεν. Γραμματέα
- Γρ. κας Γ' Γεν. Δ/ντριας

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

- Τομέας Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ
ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

- Γρ. Συντονισμού Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων

ΕΔ: κες Αγγελοπούλου, Τρίμη κ. Γκολέμης, Πλεμμένος

ΣΧΕΤ: Τηλεγράφημα ΜΕΑ/ΕΕ με Α.Π. 3082/Α/5095/ 25.07.2019

Σε συνέχεια της από 25.07.2019 απόφασης του Κολλεγίου των Επιτρόπων, διαβιβάζεται η με στοιχεία DG-Greffe (2019)D/011201/ 26.07.2019 επιστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία μας απευθύνεται **προειδοποιητική επιστολή**, σχετικά με την εν θέματι παράβαση.

Τίθεται προθεσμία **δύο (2) μηνών** από την παραλαβή της συνημμένης επιστολής από τη ΜΕΑ (**26.07.2019**), προκειμένου οι ελληνικές Αρχές να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

Παρακαλείσθε για τις ενέργειές σας.

Αργύρης Μακρής
Αναπληρωτής Μόνιμος Αντιπρόσωπος

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

26.07.2019

Βρυξέλλες,

SG-Greff(2019) D/

011201

ΜΟΝΙΜΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Rue Jacques de Lalaing, 19-21
1040 BRUXELLES
BELGIQUE

Θέμα: Προειδοποιητική επιστολή - Παράβαση αριθ. 2019/4061

Η Γενική Γραμματεία σας παρακαλεί να διαβιβάσετε στον υπουργό Εξωτερικών τη συνημμένη επιστολή της Επιτροπής με το ως άνω θέμα.

Για τον Γενικό Γραμματέα

Robert ANDRECS

Συνημμένα: C(2019) 4727 final

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.7.2019

2019/4061

C(2019) 4727 final

Κύριε υπουργέ,

Θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή σας στη συμμόρφωση:

- του άρθρου 54 παράγραφος 5 του νόμου 4589 της 29/1/2019 με το άρθρο 1, το άρθρο 2 παράγραφος 1 και το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ (στο εξής: «οδηγία 2005/36/ΕΚ»).
- του νόμου 3328/2005 σχετικά με τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις με τα άρθρα 45, 49 και 56 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και με το άρθρο 4 παράγραφος 1, το άρθρο 4στ, το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 14 παράγραφοι 1, 2 και 5, το άρθρο 50 παράγραφος 3 και το άρθρο 51 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

1) Συμμόρφωση του άρθρου 54 παράγραφος 5 του νόμου αριθ. 4589 της 29/1/2019 με το άρθρο 1, το άρθρο 2 παράγραφος 1 και το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ

Το άρθρο 54 παράγραφος 5 του νόμου αριθ. 4589 της 29/1/2019 προβλέπει ουσιαστικά ότι οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν αποκτήσει τον τίτλο σπουδών τους σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποκτήσουν ακαδημαϊκή αναγνώριση του τίτλου σπουδών τους από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, για να μπορέσουν να ασκήσουν το επάγγελμά τους στην Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι η εφαρμοστέα διαδικασία αναγνώρισης είναι η διαδικασία την οποία προβλέπει ο νόμος 3328/2005 σχετικά με τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις.

Αυτό επιβεβαιώθηκε σε εγκύκλιο την οποία εξέδωσε στις 20 Μαΐου 2019 το Υπουργείο Παιδείας. Η εγκύκλιος προβλέπει ότι μόνο οι τίτλοι σπουδών που αναγνωρίζονται από

Κύριο Νίκος Δένδιας
Υπουργό Εξωτερικών
Βασιλίσσης Σοφίας 5
Ελλάδα -- 10671 Αθήνα

τον ΔΟΑΤΑΠ λαμβάνονται υπόψη για τη συμμετοχή στον επόμενο διαγωνισμό για την πρόσληψη εκπαιδευτικών σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Διευκρινίζεται επίσης ότι δεν θα ληφθεί υπόψη κανείς αλλοδαπός τίτλος σπουδών που έχει αναγνωρισθεί από το ΣΑΕΠ, τον αρμόδιο φορέα αναγνώρισης για επαγγελματικούς σκοπούς (ή τους προκατόχους του).

Ωστόσο, το άρθρο 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ ορίζει ότι «η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους το κράτος μέλος που εξαρτά την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, στην επικράτειά του, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων ... αναγνωρίζει, για την ανάληψη και την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος, τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη ... δίνοντας στον κάτοχό τους το δικαίωμα να ασκεί εκεί αυτό το επάγγελμα.»

Το άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ προβλέπει ότι «η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου απέκτησε τα επαγγελματικά προσόντα του είτε ως αυτοαπασχολούμενος είτε ως μισθωτός, συμπεριλαμβανομένων των ασκούντων ελευθέρια επαγγέλματα».

Τα επαγγέλματα των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι νομοθετικά κατοχυρωμένα στην Ελλάδα κατά την έννοια της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, διότι, για να είναι κάποιος σε θέση να ασκήσει τα εν λόγω επαγγέλματα στην ελληνική επικράτεια, χρειάζεται επαγγελματικό προσόν. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 1 και το άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, οι κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών εκπαιδευτικού της πρωτοβάθμιας ή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι έχουν αποκτηθεί σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι κανόνες της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

Η οδηγία 2005/36/ΕΚ μεταφέρθηκε στην Ελλάδα με το προεδρικό διάταγμα 38/2010, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 25.5.2010. Η οδηγία 2013/55/ΕΕ, που τροποποίησε την οδηγία 2005/36/ΕΚ, μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το προεδρικό διάταγμα 51/2017, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 9 Ιουνίου 2017.

Κατά συνέπεια, για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών εκπαιδευτικού που έχουν αποκτηθεί σε άλλα κράτη μέλη εφαρμοστέα είναι τα δύο αυτά διατάγματα και όχι ο νόμος 3328/2005 σχετικά με τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις, ο οποίος, επιπλέον, δεν συμμορφώνεται με τους κανόνες της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, όπως αναλύεται στο σημείο 2 κατωτέρω.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, κάθε απόφαση αναγνώρισης που λαμβάνεται βάσει των ανωτέρω διαταγμάτων πρέπει να επιτρέπει την άσκηση του επαγγέλματος υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς στην Ελλάδα. Συνεπώς, η αναγνώριση των τίτλων σπουδών των εκπαιδευτικών από το ΣΑΕΠ ή τους προκατόχους του θα πρέπει να επιτρέπει στους κατόχους αυτών των τίτλων σπουδών να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για την πρόσληψη εκπαιδευτικών στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, σε αντίθεση με όσα αναφέρονται στην εγκύκλιο της 20ής Μαΐου 2019.

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 54 παράγραφος 5 του νόμου 4589 της 29ης Ιανουαρίου 2019 δεν συνάδει με το άρθρο 1, το άρθρο 2 παράγραφος 1 και το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, καθώς προβλέπει ότι οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν αποκτήσει τον τίτλο σπουδών τους σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποκτήσουν ακαδημαϊκή αναγνώριση του τίτλου σπουδών τους από τον ΔΟΛΤΑΠ, αντί να προβλέπει ότι οι εν λόγω εκπαιδευτικοί, μετά την απόκτηση της επαγγελματικής αναγνώρισης του τίτλου σπουδών τους σύμφωνα με τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 38/2010 και 51/2017 — ή οποιουδήποτε άλλου κανόνα του ελληνικού δικαίου με τον οποίο μεταφέρεται το ενωσιακό δικαίο περί επαγγελματικής αναγνώρισης — πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για την πρόσληψη εκπαιδευτικών τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

2) Συμμόρφωση του νόμου 3328/2005 σχετικά με τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης και άλλες διατάξεις με τα άρθρα 45, 49 και 56 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), καθώς και με το άρθρο 4στ, το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 14 παράγραφοι 1, 2 και 5, το άρθρο 50 παράγραφος 3 και το άρθρο 51 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής κίνησαν ήδη διαδικασία παράβασης κατά της Ελλάδας το 2011 για τη μη συμμόρφωση του νόμου 3328/2005 σχετικά με την ακαδημαϊκή αναγνώριση με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ (διαδικασία 2011/4095). Ο νόμος αυτός ήταν τότε ο μόνος νόμος που ίσχυε για την αναγνώριση, για επαγγελματικούς σκοπούς, των τίτλων σπουδών που δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36/ΕΚ. Μετά την κίνηση της εν λόγω διαδικασίας, και ύστερα από αίτημα τροποποίησης της νομοθεσίας στο μνημόνιο συνεννόησης, η Ελλάδα, για να συμμορφωθεί με τους κανόνες των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, τροποποίησε το προεδρικό διάταγμα 38/2010 ενσωματώνοντας σ' αυτό κανόνες για την επαγγελματική αναγνώριση που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από την οδηγία 2005/36/ΕΚ. Οι εν λόγω κανόνες ενσωματώθηκαν στον νόμο 4093/2012, που τροποποίησε το προεδρικό διάταγμα 38/2010, όπως τροποποιήθηκε από τον κυρωτικό νόμο της 14ης Ιανουαρίου 2013. Μετά την έκδοση αυτών των νόμων, η Επιτροπή έθεσε στο αρχείο τη διαδικασία παράβασης 2011/4095 στις 20 Ιουνίου 2013.

Ωστόσο, οι κανόνες αυτοί ακυρώθηκαν πρόσφατα με τον νόμο 4610/2019, που εκδόθηκε στις 7 Μαΐου 2019. Αυτό σημαίνει ότι βρισκόμαστε και πάλι στην κατάσταση που επικρατούσε πριν από την κίνηση της διαδικασίας παράβασης 2011/4095.

Λαμβανομένης υπόψη της ακύρωσης των εν λόγω κανόνων από τον νόμο 4610/2019 της 7ης Μαΐου 2019 και της έκδοσης του νόμου 4589 της 29ης Ιανουαρίου 2019, ο νόμος 3328/2005 τυγχάνει εφαρμογής σε δύο περιπτώσεις:

- Όταν η αίτηση για επαγγελματική αναγνώριση δεν καλύπτεται ούτε από τα προεδρικά διατάγματα 38/2010 και 51/2017, τα οποία μεταφέρουν στο ελληνικό δικαίο την οδηγία 2005/36/ΕΚ και την οδηγία 2013/55/ΕΕ αντιστοίχως, ούτε από οποιονδήποτε άλλο κανόνα του εθνικού δικαίου σύμφωνο με το δικαίο της ΕΕ, διότι η εν λόγω αίτηση δεν καλύπτεται η ίδια από την οδηγία 2005/36/ΕΚ. Η Επιτροπή έχει εντοπίσει ιδίως τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- αναγνώριση του τίτλου σπουδών για την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος στις περιπτώσεις στις οποίες δεν πληρούνται οι όροι εφαρμογής της οδηγίας 2005/36/EK για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων: για παράδειγμα, όταν ο αιτών διαθέτει τίτλο σπουδών από κράτος μέλος που δεν ρυθμίζει ούτε το εν λόγω επάγγελμα ούτε τη σχετική κατάρτιση και δεν διαθέτει επαγγελματική πείρα τουλάχιστον ενός έτους στην άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος·
- αναγνώριση του τίτλου σπουδών για την πρόσληψη στο Δημόσιο, όταν ο τίτλος σπουδών που απαιτείται στο κράτος μέλος υποδοχής δεν πιστοποιεί συγκεκριμένη επαγγελματική κατάρτιση (π.χ.: άρθρο 15 του ελληνικού νόμου 2190/1994)·
- αναγνώριση του τίτλου σπουδών για την απόκτηση πρόσβασης σε αμειβόμενη πρακτική άσκηση (απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης *Morgenbesser* - C-313/01)·
- αναγνώριση του τίτλου σπουδών για την απόκτηση επιπλέον μορίων σε διαγωνισμούς πρόσληψης στη δημόσια διοίκηση (π.χ.: άρθρο 15 του ελληνικού νόμου 2190/1994 που προβλέπει τη χορήγηση επιπλέον μορίων στους κατόχους διδακτορικού διπλώματος ή μεταπτυχιακού τίτλου)·
- αναγνώριση του τίτλου σπουδών για μισθολογική εξίσωση με τους κατόχους ελληνικών τίτλων σπουδών στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα (συλλογικές συμβάσεις με αναγκαστική ισχύ δυνάμει του άρθρου 7 του νόμου 1876/1990)·

Σε όλες αυτές τις υποθετικές περιπτώσεις, η απαίτηση τίτλου σπουδών προβλέπεται από δεσμευτική νομοθετική πράξη. Συνεπώς, οι επαγγελματίες που είναι κάτοχοι τίτλου σπουδών άλλου κράτους μέλους είναι υποχρεωμένοι να ζητήσουν την αναγνώριση του τίτλου σπουδών τους για να αποκτήσουν, στην Ελλάδα, τα ίδια δικαιώματα με εκείνα των κατόχων ελληνικού τίτλου σπουδών στους προαναφερόμενους τομείς.

- Από την έκδοση του νόμου 4589 της 29ης Ιανουαρίου 2019, ο νόμος 3328/2005 μπορεί επίσης να τύχει εφαρμογής στην αναγνώριση των τίτλων σπουδών εκπαιδευτικού της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ωστόσο, η διαδικασία αναγνώρισης που προβλέπεται από τον νόμο 3328/2005 είναι διαδικασία ακαδημαϊκής αναγνώρισης που τυγχάνει εφαρμογής στην αναγνώριση τίτλων σπουδών με σκοπό τη συνέχιση των σπουδών.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η διαδικασία αναγνώρισης που προβλέπεται από τον νόμο 3328/2005 δεν είναι σύμφωνη με τους κανόνες των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ ούτε με τους κανόνες της οδηγίας 2005/36/EK για τους ακόλουθους λόγους:

- ο νόμος αυτός δεν επιτρέπει την αναγνώριση, για επαγγελματικούς σκοπούς (ούτε άλλωστε για ακαδημαϊκούς σκοπούς) (βλ. σημείο 2.1), των τίτλων σπουδών που χορηγούνται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης (*franchise*)·

- η διαδικασία για την αναγνώριση τίτλων σπουδών που έχουν αποκτηθεί σε άλλα κράτη μέλη είναι ακατάλληλη για αναγνώριση για επαγγελματικούς σκοπούς και, ως εκ τούτου, δεν φαίνεται να συνάδει με τους κανόνες της Συνθήκης ούτε με τους κανόνες της οδηγίας 2005/36/EK (βλ. σημείο 2.2)·

- οι προθεσμίες της διαδικασίας αναγνώρισης δεν συμμορφώνονται με την οδηγία 2005/36/ΕΚ (βλ. σημείο 2.3).
- το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου αποκλείει από την αναγνώριση για επαγγελματικούς σκοπούς τους τίτλους σπουδών που δεν είναι ανώτατης εκπαίδευσης και, ως εκ τούτου, φαίνεται ότι αντίκειται στους κανόνες των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ (βλ. σημείο 2.4).

2.1 Μη συμμόρφωση της άρνησης αναγνώρισης των τίτλων σπουδών που χορηγούνται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του νόμου 3328/2005, με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 και το άρθρο 50 παράγραφος 3 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ

Το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του νόμου 3328/2005 αποκλείει κάθε αναγνώριση (επαγγελματική ή ακαδημαϊκή) των τίτλων σπουδών που χορηγούνται στο πλαίσιο διασυνοριακής συμφωνίας δικαιόχρησης. Το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) προβλέπει κατ' ουσίαν ότι, για την αναγνώριση, εξαιρούνται από την προϋπόθεση να έχουν την ίδια διαδικασία διδασκαλίας με την Ελλάδα, τα ιδρύματα που παρέχουν εκπαίδευση εκτός των εγκαταστάσεών τους (εξωτερικά πτυχία-external degrees), εφόσον η διδασκαλία δεν γίνεται στο πλαίσιο ιδρύματος με το οποίο έχει συναφθεί συμφωνία συνεργασίας. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) προβλέπει ρητά ότι, για την αναγνώριση, «όλο το πρόγραμμα σπουδών (πρέπει να) έχει διανυθεί σε ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα και τουλάχιστον το 1/2 του προγράμματος έχει πραγματοποιηθεί στο ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο». Η απαγόρευση αυτή επιβεβαιώνεται στον ιστότοπο του ΔΟΑΤΑΠ· πράγματι, εκεί αναφέρεται ότι «οι σπουδές σε παραρτήματα πανεπιστημίου της αλλοδαπής στην Ελλάδα δεν εμπίπτουν στις νομοθετημένες διατάξεις περί αναγνώρισεως τίτλων σπουδών από τον ΔΟΑΤΑΠ».

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του νόμου 3328/2005 αντίκειται στα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, καθώς και στο άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 και στο άρθρο 50 παράγραφος 3 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

Από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι τα εθνικά μέτρα που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερη ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που εξασφαλίζει η Συνθήκη πρέπει να πληρούν τέσσερις προϋποθέσεις: να εφαρμόζονται άνευ διακρίσεων, να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, να είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην είναι δεσμευτικά πέραν του βαθμού που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού αυτού (βλ. απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, στην υπόθεση C-19/92, Kraus, Συλλογή 1993, σ. 1-1663, σκέψη 32· απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1995, στην υπόθεση C-55/94, Gebhard, σκέψη 37, Συλλογή 1995, σ. 1-4165, απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, στην υπόθεση C-424/97, Haim, Συλλογή 2000, σ. 1-5123, σκέψη 57· απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2001, στην υπόθεση C-108/96, Mac Queen, σκέψη 26, Συλλογή 2001, σ. 1-837, απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2006, στην υπόθεση C-330/03, Colegio de Ingenieros, σκέψη 30).

Όμως, αυτή η απαγόρευση αναγνώρισης των τίτλων σπουδών άλλων κρατών μελών οι οποίοι χορηγούνται βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης παρακωλύει την ελευθερία εγκατάστασης (άρθρο 49 της ΣΛΕΕ) στην Ελλάδα, διότι εμποδίζει τους επαγγελματίες

κατόχους τίτλων σπουδών άλλων κρατών μελών που χορηγούνται βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης να εγκατασταθούν στη χώρα, εφόσον δεν μπορούν να τύχουν της αναγνώρισης σύμφωνα με την οδηγία 2005/36/ΕΚ. Η απαγόρευση αυτή παρακωλύει επίσης την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρο 56 της ΣΛΕΕ), διότι είναι δυνατόν να αποθαρρύνει τους φοιτητές να εγγραφούν σε ιδρύματα που λειτουργούν βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης και, με τον τρόπο αυτόν, να παρακωλύσει σοβαρά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στην ελληνική επικράτεια από πανεπιστήμια της αλλοδαπής. Ακόμη, η εν λόγω απαγόρευση παρακωλύει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (άρθρο 45 της ΣΛΕΕ), διότι οι κάτοχοι διπλωμάτων που χορηγούνται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης δεν μπορούν να συμμετάσχουν σε ορισμένους διαγωνισμούς για την πρόσληψη υπαλλήλων στο ελληνικό Δημόσιο, ούτε να λάβουν πρόσθετα μόρια στο πλαίσιο διαγωνισμών, ούτε να έχουν τους ίδιους μισθούς στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα (όταν οι μισθοί διέπονται από συλλογική σύμβαση υποχρεωτικής και γενικής εφαρμογής), ούτε να αποκτήσουν πρόσβαση σε αμειβόμενη πρακτική άσκηση.

Τα άρθρα αυτά αντίκεινται επίσης στο άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, στον βαθμό που η οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους τύπους εκπαίδευσης. Σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας (και με την επιφύλαξη του άρθρου 14), το κράτος μέλος υποδοχής έχει την υποχρέωση να αναγνωρίζει τους τίτλους σπουδών που χορηγούνται σε άλλο κράτος μέλος και οι οποίοι παρέχουν πρόσβαση ή προετοιμάζουν ειδικά για την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος με εκείνο που υπόκειται σε κανονιστική ρύθμιση στην επικράτειά του.

Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα κρίνει ότι αντίκειται στο κοινοτικό δίκαιο η άρνηση αναγνώρισης τίτλων σπουδών που έχουν χορηγηθεί βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης (πρώην απόφαση C-153/02 Νερί της 13/11/2003 όσον αφορά το άρθρο 43 ΕΚ — νυν άρθρο 49 της ΣΛΕΕ) και η Ελλάδα έχει καταδικαστεί δύο φορές για τον λόγο αυτόν (υπόθεση C-274/05 Επιτροπή κατά Ελλάδας, της 23/10/2008, σχετικά με την οδηγία 89/48/ΕΟΚ — νυν οδηγία 2005/36/ΕΚ, υπόθεση C-84/07 Επιτροπή κατά Ελλάδας, της 4/12/2008, σχετικά με την οδηγία 92/51/ΕΟΚ — νυν οδηγία 2005/36/ΕΚ).

Η Επιτροπή θεωρεί ότι κανένας λόγος γενικού συμφέροντος δεν μπορεί να δικαιολογήσει την άρνηση αναγνώρισης τίτλου σπουδών απλώς και μόνο λόγω του τρόπου με τον οποίο έχει παρασχεθεί η εκπαίδευση στο άλλο κράτος μέλος. Σε περίπτωση βάσιμης αμφιβολίας όσον αφορά τίτλο σπουδών που έχει χορηγηθεί στο πλαίσιο συμφωνίας δικαιόχρησης, η ελληνική αρχή μπορεί πάντοτε να απευθυνθεί στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους καταγωγής προκειμένου να εξακριβώσει αν η εκπαίδευση που παρέχεται σε ίδρυμα το οποίο λειτουργεί βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης έχει πιστοποιηθεί επισήμως από το ίδρυμα που χορηγεί τον τίτλο σπουδών, καθώς και αν ο τίτλος αυτός είναι ο ίδιος και αν παρέχει τα ίδια δικαιώματα στην επικράτεια του κράτους μέλους καταγωγής.

Στο πλαίσιο της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, προβλέπεται ρητά στο άρθρο 50 παράγραφος 3 ότι, σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με τίτλο σπουδών που έχει χορηγηθεί βάσει συμφωνίας δικαιόχρησης, η αρχή του κράτους μέλους υποδοχής έχει το δικαίωμα να επαληθεύει με τον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους καταγωγής κατά πόσον η εκπαίδευση έχει πιστοποιηθεί επισήμως από το εκπαιδευτικό ίδρυμα που χορηγεί τον τίτλο σπουδών στο κράτος μέλος καταγωγής, κατά πόσον ο τίτλος σπουδών είναι ο ίδιος με εκείνον που χορηγείται στο πλαίσιο σπουδών που πραγματοποιούνται στο κράτος μέλος καταγωγής και κατά πόσον ο τίτλος σπουδών παρέχει τα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα στο κράτος μέλος καταγωγής.

Με βάση τα προαναφερόμενα, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του νόμου 3328/2005 δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 και το άρθρο 50 παράγραφος 3 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, στον βαθμό που απαγορεύει την αναγνώριση, για επαγγελματικούς σκοπούς, των τίτλων σπουδών που χορηγούνται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης.

2.2 Μη συμμόρφωση με τη ΣΛΕΕ και την οδηγία 2005/36/ΕΚ της γενικής διαδικασίας αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς που προβλέπονται από τον νόμο 3328/2005, στο μέτρο που κανένας άλλος κανόνας του ελληνικού δικαίου δεν καλύπτει την αναγνώριση των τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς

2.2.1. Μη συμμόρφωση του άρθρου 3 στοιχεία ζ) και η) με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και τα άρθρα 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ

Το άρθρο 3 στοιχεία ζ) και η) του νόμου 3328/2005 καθορίζει ορισμένες απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να πληροί το εκπαιδευτικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης άλλου κράτους μέλους ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αναγνώριση, στην Ελλάδα, του τίτλου σπουδών που απονέμει: έτσι, ο τίτλος σπουδών μπορεί να αναγνωριστεί στην Ελλάδα μόνο αν έχει χορηγηθεί από ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης που έχει κριθεί από τις ελληνικές αρχές ως ομοταγές με ελληνικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω διαδικασία ισοτιμίας του ιδρύματος ανώτατης εκπαίδευσης δεν συμμορφώνεται με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, καθώς και με τα άρθρα 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ στο πλαίσιο διαδικασίας αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 165 της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη είναι τα μόνα αρμόδια για τον καθορισμό του περιεχομένου της εκπαίδευσης και την οργάνωση του εκπαιδευτικού τους συστήματος. Επομένως, εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να καθορίζει τα κριτήρια που πρέπει να πληροί ένα ίδρυμα για να χαρακτηριστεί ως ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης στην επικράτειά του. Οι κανόνες αυτοί δεν είναι απαραίτητα οι ίδιοι σε όλα τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι, υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων άρθρων της Συνθήκης, η μόνη δικαιολογημένη και σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας προϋπόθεση, για να μπορεί ο τίτλος σπουδών να αναγνωριστεί ως ισότιμος για επαγγελματικούς σκοπούς, είναι να έχει χορηγηθεί από ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης αναγνωρισμένο ως τέτοιο στο κράτος μέλος καταγωγής.

- Οι διατάξεις αυτές είναι επίσης αντίθετες προς το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, το οποίο ουσιαστικά ορίζει ότι οι τίτλοι πιστοποίησης των επαγγελματικών προσόντων που αναφέρονται στην αίτηση αναγνώρισης πρέπει να έχουν εκδοθεί «από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, η οποία έχει διοριστεί σύμφωνα με τη νομοθεσία, τις κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εν λόγω κράτους μέλους». Στο άρθρο αυτό δεν απαιτείται να είναι η εν λόγω αρμόδια αρχή ισοδύναμη (ομοταγής) με εκείνη του κράτους μέλους υποδοχής.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 3 στοιχεία ζ) και η) του νόμου 3328/2005 δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, καθώς και με το άρθρο 13 παράγραφοι

1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, στον βαθμό που προβλέπει, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς, μια προηγούμενη διαδικασία αναγνώρισης της ισοτιμίας του ιδρύματος ανώτατης εκπαίδευσης που χορηγεί το δίπλωμα σε άλλο κράτος μέλος.

2.2.2 Μη συμμόρφωση του άρθρου 4 παράγραφοι 1 στοιχείο α), 2 και 3 του νόμου 3328/2005 με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ στο πλαίσιο της αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς

Η Επιτροπή σημειώνει ότι υπάρχουν δύο είδη διαδικασιών αναγνώρισης στο πλαίσιο του νόμου 3328/2005: μια διαδικασία «ισοτιμίας» και μια διαδικασία «ισοτιμίας και αντιστοιχίας». Η διαδικασία ισοτιμίας αποδεικνύεται ότι αποτελεί το αναπόφευκτο πρώτο στάδιο και στο πλαίσιο της διαδικασίας «ισοτιμίας και αντιστοιχίας», ανεξάρτητα από τον εξεταζόμενο τίτλο σπουδών και από τους λόγους για τους οποίους ζητείται η αναγνώριση.

2.2.2.1. Μη συμμόρφωση του άρθρου 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) (διαδικασία ισοτιμίας) με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) του νόμου 3328/2005, μια από τις προϋποθέσεις αναγνώρισης της ισοτιμίας είναι ότι η διάρκεια των σπουδών, η διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών πρέπει να ταυτίζονται με τα αντίστοιχα που ισχύουν στην Ελλάδα.

- Οι απαιτήσεις αυτές δεν φαίνονται δικαιολογημένες υπό το πρίσμα των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 165 της ΣΛΕΕ, τα θέματα αυτά εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του κράτους μέλους που χορηγεί τον τίτλο σπουδών. Συνεπώς, η διάρκεια των σπουδών και οι διαδικασίες διδασκαλίας, αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών είναι δυνατόν να διαφέρουν ανάλογα με την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στα κράτη μέλη και να μην αντιστοιχούν στα ελληνικά πρότυπα, χωρίς, ωστόσο, να τίθενται υπό αμφισβήτηση η ποιότητα των σπουδών και η αξία των τίτλων σπουδών. Αυτό που έχει σημασία είναι να έχει χορηγηθεί ο τίτλος σπουδών από ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης αναγνωρισμένο στο κράτος μέλος καταγωγής.

Αυτή θα πρέπει να είναι η μόνη απαίτηση σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η ζητούμενη αναγνώριση είναι αναγνώριση του επιπέδου του τίτλου σπουδών, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της αναγνώρισης που ζητείται με στόχο τη λήψη πρόσθετων μορίων στο πλαίσιο διαγωνισμού για την πρόσβαση στη δημόσια διοίκηση ή τη λήψη υψηλότερου μισθού.

Όσον αφορά την αναγνώριση τίτλων σπουδών με σκοπό την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από την οδηγία 2005/36/ΕΚ, το Δικαστήριο, με πάγια νομολογία (βλ. απόφαση Βλασσοπούλου C-340/89 της 7ης Μαΐου 1991, η οποία επιβεβαιώθηκε με τις αποφάσεις Hoesman της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, C-238/98, Dreessen, της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-31/00, Pesla της 10ης Δεκεμβρίου 2009, C-345/08), έκρινε ότι το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται αίτηση προς χορήγηση άδειας για την άσκηση επαγγέλματος στο οποίο η πρόσβαση

εξαρτάται, κατά την εθνική νομοθεσία, από την κατοχή τίτλου σπουδών ή την επαγγελματική κατάρτιση οφείλει να λαμβάνει υπόψη τους τίτλους σπουδών, τα πιστοποιητικά και άλλους τίτλους που έχει αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος με σκοπό την άσκηση του ιδίου επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος και να προβαίνει σε συγκριτική εξέταση αφενός των ικανοτήτων που πιστοποιούνται με τους τίτλους σπουδών, τα πιστοποιητικά και άλλους τίτλους, καθώς και με τη σχετική επαγγελματική πείρα που διαθέτει και, αφετέρου, των επαγγελματικών προσόντων που απαιτούνται από την εθνική νομοθεσία (βλ. σχετικά, ιδίως, τις αποφάσεις Βλασσοπούλου, σκέψη 16, καθώς και Morgenbesser, C-313/01, σκέψεις 57 και 58).

Τέλος, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι:

«η διαδικασία συγκριτικής εξέτασης ... πρέπει να παρέχει στις εθνικές αρχές του κράτους μέλους υποδοχής τη δυνατότητα να ελέγχουν βάσει αντικειμενικών κριτηρίων το κατά πόσον με το αλλοδαπό πτυχίο βεβαιώνεται ότι ο κάτοχός του διαθέτει γνώσεις και προσόντα, αν όχι όμοια, τουλάχιστον ισότιμα προς τα πιστοποιούμενα με το εθνικό πτυχίο. Η εκτίμηση αυτή περί ισοτιμίας του αλλοδαπού πτυχίου πρέπει να στηρίζεται αποκλειστικώς στο επίπεδο των γνώσεων και των προσόντων που τεκμαίρεται ότι διαθέτει ο κάτοχός του, βάσει του πτυχίου αυτού, της φύσεως και της διάρκειας των σπουδών, καθώς και της σχετικής πρακτικής ασκήσεως (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Heylens κ.λπ., σκέψη 13· Βλασσοπούλου, σκέψη 17· Aguirre Borrell κ.λπ., σκέψη 12· απόφαση της 22ας Μαρτίου 1994, Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 13, και Morgenbesser, σκέψη 68).

Αν από τη συγκριτική αυτή εξέταση των πτυχίων προκύπτει ότι οι γνώσεις και τα προσόντα που πιστοποιούνται με το αλλοδαπό πτυχίο αντιστοιχούν στα απαιτούμενα από τις εθνικές διατάξεις, το κράτος μέλος υποχρεούται να δεχθεί ότι το πτυχίο αυτό πληροί τις προϋποθέσεις που θέτουν οι εθνικές διατάξεις. Αντιθέτως, αν από τη συγκριτική εξέταση προκύπτει μερική μόνον αντιστοιχία μεταξύ αυτών των γνώσεων και προσόντων, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να απαιτήσει από τον ενδιαφερόμενο να αποδείξει ότι απέκτησε τις γνώσεις και τα προσόντα που του έλειπαν (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Βλασσοπούλου, σκέψη 19· προπαρατεθείσα απόφαση Aguirre Borrell κ.λπ., σκέψη 14· απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, Fernández de Bobadilla, C-234/97, Συλλογή 1999, σ. I-4773, σκέψη 32· προπαρατεθείσα απόφαση Morgenbesser, σκέψη 70, και απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2004, Μαρκοπούλου και λοιποί, C-255/01, Συλλογή I-9077, σκέψεις 64 και 65).»

Η νομολογία αυτή εφαρμόζεται επίσης στην αναγνώριση τίτλων σπουδών με σκοπό την απόκτηση πρόσβασης σε αμειβόμενη πρακτική άσκηση (βλ. απόφαση Morgenbesser C-313/01 της 13ης Νοεμβρίου 2003).

Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η διαδικασία διδασκαλίας και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών δεν αναφέρονται από το Δικαστήριο ως στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη για την αναγνώριση του τίτλου σπουδών. Μόνο η διάρκεια και το περιεχόμενο των σπουδών και των περιόδων πρακτικής άσκησης μπορούν να ληφθούν υπόψη για την αναγνώρισή του. Όσον αφορά τη διάρκεια των σπουδών, προκύπτει σαφώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου ότι οι ελληνικές αρχές δεν μπορούν να αρνηθούν την εξέταση ενός τίτλου σπουδών ή να απορρίψουν την ισοτιμία με την αιτιολογία ότι η διάρκεια σπουδών δεν αντιστοιχεί στη διάρκεια που απαιτείται στην Ελλάδα. Μπορούν, ωστόσο, να επιβάλλουν πρόσθετα

μέτρα σε περίπτωση δεόντως αιτιολογημένων διαφορών τόσο ως προς τη διάρκεια όσο και ως προς το περιεχόμενο.

- Οι εν λόγω απαιτήσεις αντικεινται επίσης στο άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

Το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας προβλέπει κατ' ουσίαν ότι, όταν η πρόσβαση σε ένα επάγγελμα είναι νομοθετικά κατοχυρωμένη στο κράτος μέλος υποδοχής, η αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους επιτρέπει στους επαγγελματίες που διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα σε άλλα κράτη μέλη την πρόσβαση στο επάγγελμα και την άσκηση του υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων τους, με την προϋπόθεση ότι διαθέτουν:

- είτε τον τίτλο σπουδών που απαιτείται σε άλλο κράτος μέλος για την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος (άρθρο 13 παράγραφος 1)

- είτε τίτλο σπουδών που τους έχει προετοιμάσει για την άσκηση του επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος, στο οποίο το εν λόγω επάγγελμα δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο, καθώς και επαγγελματική πείρα τουλάχιστον ενός έτους στην άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος στις περιπτώσεις στις οποίες ούτε το επάγγελμα ούτε η εκπαίδευση ρυθμίζεται νομοθετικά στο κράτος μέλος καταγωγής (άρθρο 13 παράγραφος 2).

Και στις δύο περιπτώσεις, ο τίτλος σπουδών πρέπει να έχει εκδοθεί από αρμόδια αρχή που έχει οριστεί σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του κράτους μέλους καταγωγής.

Δεν υπάρχει καμία δυνατότητα άρνησης της αναγνώρισης του τίτλου σπουδών με βάση τυχόν διαφορά ως προς τη διαδικασία διδασκαλίας ή τους όρους αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών ή με βάση τυχόν διαφορά ως προς τη διάρκεια των σπουδών (εκτός από την περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 13 παράγραφος 4, η οποία αποτελεί εξαιρετική περίπτωση και συνίσταται σε διαφορά ως προς το επίπεδο σπουδών).

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) του νόμου 3328/2005 αντίκειται στα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και στο άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, στον βαθμό που απαιτεί η διάρκεια των σπουδών σε άλλο κράτος μέλος, η διαδικασία διδασκαλίας και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών να αντιστοιχούν στις ελληνικές απαιτήσεις, προκειμένου να πιστοποιηθεί η ισοτιμία του τίτλου σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς.

2.2.2.2. Μη συμμόρφωση του άρθρου 4 παράγραφος 2 του νόμου 3328/2005 (διαδικασία ισοτιμίας) με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ στο πλαίσιο της αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς

Το άρθρο 4 παράγραφος 2 του νόμου 3328/2005 προβλέπει κατ' ουσίαν ότι, όταν ο τίτλος σπουδών έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή μετά από τριετή φοίτηση, ενώ για τα αντίστοιχα προγράμματα στην Ελλάδα προβλέπεται τετραετής ή πενταετής φοίτηση, «ισοτιμία» ή «ισοτιμία και αντιστοιχία» του πτυχίου αναγνωρίζεται μόνο αν ο κάτοχος του πτυχίου είναι και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος.

- Η Επιτροπή θεωρεί ότι απαίτηση αυτή αντικείμεται στα άρθρα 45, 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως και για το άρθρο 4 παράγραφος 1 του νόμου 3328/2005, σύμφωνα με την προαναφερθείσα νομολογία του Δικαστηρίου, οι ελληνικές αρχές δεν μπορούν να αρνηθούν την εξέταση τίτλου σπουδών ή να απορρίψουν την ισοτιμία ή να απαιτήσουν συμπληρωματικό τίτλο σπουδών με μόνη αιτιολογία ότι η διάρκεια σπουδών δεν αντιστοιχεί στη διάρκεια που απαιτείται στην Ελλάδα. Μπορούν, ωστόσο, σύμφωνα με την εν λόγω νομολογία, να επιβάλουν συμπληρωματικές εξετάσεις, σε περίπτωση δεόντως δικαιολογημένων διαφορών. Όμως, το άρθρο 4 παράγραφος 2 του νόμου 3328/2005 δεν προσφέρει παρόμοια εναλλακτική δυνατότητα στο πλαίσιο της αναγνώρισης της ισοτιμίας.

- Η Επιτροπή θεωρεί ότι η απαίτηση αυτή εισάγει διακρίσεις υπό το πρίσμα του άρθρου 45 ΣΛΕΕ, όταν η αναγνώριση ζητείται με σκοπό την απόκτηση από τον ενδιαφερόμενο των ιδίων μισθολογικών δικαιωμάτων και ο απαιτούμενος τίτλος σπουδών είναι πτυχίο πανεπιστημιακού επιπέδου χωρίς απαιτήσεις ως προς το περιεχόμενο των σπουδών.

Πράγματι, σε ορισμένες συλλογικές συμβάσεις (π.χ.: συλλογική σύμβαση της 3ης Ιουνίου 2008 σχετικά με τις αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας στις ναυτιλιακές - πρακτορειακές επιχειρήσεις· συλλογική σύμβαση της 30ής Ιουνίου 2008 σχετικά με τις αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας στα γραφεία ταξιδιών και τουρισμού· συλλογική σύμβαση του 2009/2010 για τους απασχολούμενους στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις / ασφαλιστικούς φορείς και στις επιχειρήσεις μεσιτών ασφάλιστων, σημείο 1· κ.λπ.) διαπιστώνεται ότι, για την απόκτηση των ιδίων μισθολογικών δικαιωμάτων με τους κατόχους ελληνικών τίτλων σπουδών, αρκεί ο ενδιαφερόμενος να είναι κάτοχος πανεπιστημιακού πτυχίου χωρίς καμία απαίτηση ως προς το περιεχόμενο ή τη διάρκεια. Αυτό σημαίνει ότι οι κάτοχοι ελληνικών πανεπιστημιακών τίτλων σπουδών θα έχουν ορισμένα μισθολογικά δικαιώματα, ανεξάρτητα από τη διάρκεια των σπουδών που πραγματοποίησαν και από το περιεχόμενο του τίτλου σπουδών. Δηλαδή, ανάλογα με τις σπουδές που ακολούθησαν, ορισμένοι θα είναι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου (π.χ. bachelor) διάρκειας τεσσάρων ετών και άλλοι πανεπιστημιακού πτυχίου (π.χ. bachelor) διάρκειας τριών ετών.

Πλην όμως, το άρθρο 4 παράγραφος 2 του νόμου 3328/2005 επιβάλλει στους κατόχους πανεπιστημιακών πτυχίων άλλων κρατών μελών, τα οποία πιστοποιούν εκπαίδευση τριών ετών, να είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος για να αποκτήσουν την ισοτιμία με το αντίστοιχο ελληνικό πανεπιστημιακό πτυχίο, όταν οι αντίστοιχες σπουδές στην Ελλάδα είναι διάρκειας τεσσάρων ετών (πλην συγκεκριμένων περιπτώσεων που απαριθμούνται στο τέλος του άρθρου). Αυτό φαίνεται ότι αποτελεί διακριτική μεταχείριση. Πράγματι, η σύγκριση με το αντίστοιχο πτυχίο δεν είναι ορθή, δεδομένου ότι δεν υπάρχει καμία απαίτηση ως προς το περιεχόμενο ή τη διάρκεια των σπουδών στις συλλογικές συμβάσεις. Εφόσον ο υπήκοος άλλου κράτους μέλους κατέχει πτυχίο πανεπιστημιακού επιπέδου, πρέπει να έχει τα ίδια μισθολογικά δικαιώματα με τους κατόχους ελληνικών πανεπιστημιακών πτυχίων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη η διάρκεια και το περιεχόμενο των σπουδών που πραγματοποιήθηκαν.

- Η εν λόγω απαίτηση αντικείμεται επίσης στο άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ. Όπως προαναφέρθηκε για το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) του νόμου 3328/2005, με εξαίρεση την περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 4, το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 δεν επιτρέπει ούτε την άρνηση της αναγνώρισης με βάση τη διάρκεια των σπουδών ούτε την απαίτηση πρόσθετου τίτλου σπουδών λόγω διαφοράς

στη διάρκεια μεταξύ του τίτλου σπουδών που απαιτείται σε εθνικό επίπεδο και του τίτλου σπουδών που κατέχει ο επαγγελματίας άλλου κράτους μέλους.

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 2 του νόμου 3328/2005 δεν είναι σύμφωνο με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, στον βαθμό που προβλέπει ότι, όταν ο τίτλος σπουδών έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή μετά από τριετή φοίτηση, ενώ για τα αντίστοιχα προγράμματα στην Ελλάδα προβλέπεται τετραετής ή πενταετής φοίτηση, «ισοτιμία» ή «ισοτιμία και αντιστοιχία» του πτυχίου αναγνωρίζεται μόνο αν ο κάτοχος του πτυχίου είναι και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος.

2.2.2.3 Μη συμμόρφωση της διαδικασίας ισοτιμίας και αντιστοιχίας που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και το άρθρο 14 παράγραφος 5 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ισοτιμίας και αντιστοιχίας, πραγματοποιείται συγκριτική ανάλυση του περιεχομένου των σπουδών σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 πέραν της εκτίμησης της ισοτιμίας που πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή δεν προβλέπει τη συνεκτίμηση ούτε της επαγγελματικής πείρας ούτε της διά βίου μάθησης.

- Αυτό δεν φαίνεται να συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στην απόφαση Βλασσοπούλου: «Συναφώς, εναπόκειται στις αρμόδιες εθνικές αρχές να εκτιμούν αν η επίκληση των γνώσεων που αποκτήθηκαν στο κράτος μέλος υποδοχής, στο πλαίσιο είτε κύκλου σπουδών είτε πρακτικής εμπειρίας, αρκεί προς αναπλήρωση των γνώσεων που έλειπαν (προπαρατεθείσες αποφάσεις Βλασσοπούλου, σκέψη 20· Fernández de Bobadilla, σκέψη 33, και Morgenbesser, σκέψη 71)»
- Επίσης, αυτό δεν συνάδει ούτε με το άρθρο 14 παράγραφος 5 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, το οποίο υποχρεώνει το κράτος μέλος να λαμβάνει υπόψη την επαγγελματική πείρα και τη διά βίου μάθηση που έχουν επικυρωθεί από αρμόδιο οργανισμό στο πλαίσιο της εξέτασης της αίτησης αναγνώρισης.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005, μη προβλέποντας τη συνεκτίμηση της επαγγελματικής πείρας και της διά βίου μάθησης στο πλαίσιο της αναγνώρισης για επαγγελματικούς σκοπούς, δεν συμμορφώνεται ούτε με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ ούτε με το άρθρο 14 παράγραφος 5 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

2.2.2.4 Μη συμμόρφωση της διαδικασίας ισοτιμίας και αντιστοιχίας που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 με το άρθρο 4στ και το άρθρο 14 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ στο πλαίσιο της αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς.

Το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 προβλέπει κατ' ουσίαν ότι μετά τη συγκριτική εξέταση των προγραμμάτων σπουδών, η αρμόδια αρχή μπορεί να επιβάλει έως 6 εξετάσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, έως 10 εξετάσεις στον αιτούντα. Προβλέπει επίσης ότι, σε περίπτωση πολύ σημαντικών διαφορών μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών, αν η ισοδυναμία και η αντιστοιχία δεν μπορούν να χορηγηθούν

ούτε με την επιτυχή εξέταση σε έως 6 ή 10 συμπληρωματικά μαθήματα, μπορεί να χορηγηθεί μόνο ισοτιμία, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την απόκτησή της.

- Οι διατάξεις αυτές είναι αντίθετες προς το άρθρο 4στ της οδηγίας 2005/36/EK, το οποίο προβλέπει ότι σε περίπτωση πολύ μεγάλων διαφορών μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών, όταν οι διαφορές αυτές δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν μέσω αντισταθμιστικού μέτρου, πρέπει να προβλέπεται και να παρέχεται μερική πρόσβαση στο επάγγελμα, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4στ για την απόκτηση της εν λόγω μερικής πρόσβασης.

Το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 δεν προβλέπει καθόλου αυτή τη μερική πρόσβαση και, ως εκ τούτου, αντίκειται στο άρθρο 4στ της οδηγίας 2005/36/EK.

- Οι εν λόγω διατάξεις αντίκεινται επίσης στο άρθρο 14 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/EK.

Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 14 προβλέπουν κατ' ουσίαν ότι, σε περίπτωση ουσιαστικών διαφορών μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να ζητήσει από τον αιτούντα δοκιμασία επάρκειας ή πρακτική άσκηση προσαρμογής. Εναπόκειται στον αιτούντα να επιλέξει μεταξύ της δοκιμασίας και της πρακτικής άσκησης.

Ωστόσο, το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 δεν προβλέπει καθόλου την επιβολή δοκιμασίας επάρκειας ή πρακτικής άσκησης στον αιτούντα, αλλά μια σειρά εξετάσεων. Επιπλέον, δεν προβλέπεται ότι οι εξετάσεις αυτές μπορούν να επιβληθούν μόνο αν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών. Κατά συνέπεια, το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 δεν φαίνεται να συνάδει με το άρθρο 14 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/EK.

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005, μη προβλέποντας δυνατότητα μερικής πρόσβασης στο επάγγελμα και μη προβλέποντας, κατ' επιλογή του αιτούντος, δοκιμασία επάρκειας ή πρακτική άσκηση προσαρμογής σε περίπτωση ουσιαστικών διαφορών μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών, παραβιάζει τους κανόνες του άρθρου 4στ και του άρθρου 14 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/EK.

2.2.3. Μη συμμόρφωση του άρθρου 4 παράγραφος 7 του νόμου 3328/2005 με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/EK στο πλαίσιο της αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς

Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το άρθρο 4 παράγραφος 7 του νόμου 328/2005 προβλέπει ότι «οι μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί τίτλοι αναγνωρίζονται μόνο ως ισοτίμιοι». Συνάγει, επομένως, το συμπέρασμα ότι η διαδικασία του άρθρου 4 παράγραφος 3 (αντιστοιχία) δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις στις οποίες ο τίτλος σπουδών άλλου κράτους μέλους, ο οποίος προετοιμάζει για την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένης εκπαίδευσης ή επιτρέπει την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα, είναι μεταπτυχιακός ή διδακτορικός τίτλος.

Αν αυτό ισχύει, δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου. Πράγματι, οι επαγγελματίες οι οποίοι είναι κάτοχοι τίτλων σπουδών άλλων κρατών μελών, τίτλων που προετοιμάζουν ή επιτρέπουν την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα, δεν μπορούν όμως να υπαχθούν στην οδηγία 2005/36/ΕΚ για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν έχουν δικαίωμα να ακολουθήσουν καμία άλλη διαδικασία αναγνώρισης των τίτλων σπουδών τους παρά μόνο τη διαδικασία ισοτιμίας. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή δεν τους δίνει το δικαίωμα να ασκήσουν, στην Ελλάδα, νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα κατά την έννοια της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

Αυτό ισχύει, π.χ., για τους κατόχους διπλώματος «master» οικονομικών άλλου κράτους μέλους. Το επάγγελμα του οικονομολόγου είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο στην Ελλάδα, αλλά όχι σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, κατά το παρελθόν, η αναγνώριση απορρίφθηκε για κατόχους σχετικών πτυχίων με την αιτιολογία ότι δεν διέθεταν την αναγκαία επαγγελματική πείρα ως οικονομολόγοι. Ωστόσο, σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαθέτουμε, δεν προτάθηκε στα εν λόγω άτομα καμία άλλη διαδικασία αναγνώρισης. Η προσέγγιση αυτή δεν είναι σύμφωνη με την προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου. Οι ελληνικές αρχές πρέπει να εφαρμόζουν τη διαδικασία αναγνώρισης που περιγράφεται στη νομολογία Βλασσοπούλου, όταν η οδηγία 2005/36/ΕΚ δεν έχει εφαρμογή για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Συνεπώς, η Επιτροπή εκτιμά ότι το άρθρο 4 παράγραφος 7 του νόμου 3328/2005 δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου.

- Επίσης, η διαδικασία ισοτιμίας δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, το οποίο προβλέπει ουσιαστικά ότι η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων παρέχει στον δικαιούχο τη δυνατότητα να αποκτήσει πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα για το οποίο διαθέτει τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής και να το ασκεί στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι υπήκοοί του. Ωστόσο, η διαδικασία ισοτιμίας δεν παρέχει τα εν λόγω δικαιώματα. Κατά συνέπεια, οι κάτοχοι τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν σε κράτη μέλη στα οποία απαιτείται μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών για την άσκηση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού δεν θα έχουν πρόσβαση σ' αυτό το επάγγελμα στην Ελλάδα.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 4 παράγραφος 7 του νόμου 3328/2005 δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ ούτε με το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, στο μέτρο που προβλέπει μόνο διαδικασία ισοτιμίας για την αναγνώριση των μεταπτυχιακών τίτλων άλλων κρατών μελών για επαγγελματικούς σκοπούς.

2.3. Μη συμμόρφωση του άρθρου 11 παράγραφος 1 του νόμου 3328/2005 με το άρθρο 51 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ στο πλαίσιο της αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς

Το άρθρο 51 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ ορίζει ότι «η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής βεβαιώνει την παραλαβή του φακέλου του αιτούντος εντός ενός μηνός από την εν λόγω παραλαβή και τον ενημερώνει για τα τυχόν ελλείποντα έγγραφα. ».

Το άρθρο 11 παράγραφος 1 τελευταία περίοδος του νόμου 3328/2005 προβλέπει ότι «τα αρμόδια όργανα του Οργανισμού μπορούν να ζητούν πρόσθετα στοιχεία και να καλούν τον ενδιαφερόμενο για συμπληρωματικές επεξηγήσεις. ».

Σε αντίθεση με το άρθρο 51 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, το άρθρο 11 παράγραφος 1 τελευταία περίοδος του νόμου 3328/2005 δεν προβλέπει απόδειξη παραλαβής του φακέλου και, κυρίως, δεν προβλέπει ότι τα πρόσθετα στοιχεία και/ή οι συμπληρωματικές επεξηγήσεις πρέπει να ζητηθούν εντός της ίδιας προθεσμίας του ενός μηνός. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντική επιμήκυνση του χρόνου επεξεργασίας των αιτήσεων αναγνώρισης, αν το αίτημα για πρόσθετα στοιχεία και/ή για συμπληρωματικές επεξηγήσεις υποβληθεί πολλούς μήνες μετά την παραλαβή του φακέλου.

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 11 παράγραφος 1 του νόμου 3328/2005 δεν συνάδει με το άρθρο 51 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, εφόσον δεν προβλέπει απόδειξη παραλαβής του φακέλου εντός ενός μηνός και δεν προβλέπει ότι τα τυχόν πρόσθετα στοιχεία και/ή οι συμπληρωματικές επεξηγήσεις πρέπει να ζητηθούν εντός της ίδιας προθεσμίας του ενός μηνός.

2.4. Μη συμμόρφωση του νόμου 3328/2005 με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ στο πλαίσιο της αναγνώρισης τίτλων σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς λόγω του περιορισμένου πεδίου εφαρμογής του

Ο νόμος 3328/2005 καλύπτει μόνο την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Αυτό σημαίνει ότι με τη σημερινή κατάσταση, στην Ελλάδα, οι κάτοχοι επαγγελματικών προσόντων άλλων κρατών μελών που δεν ανήκουν στην ανώτατη εκπαίδευση (π.χ. δάσκαλος καταδύσεων), οι οποίοι δεν μπορούν να υπαχθούν στην οδηγία 2005/36/ΕΚ για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν έχουν δικαίωμα σε καμία άλλη διαδικασία αναγνώρισης του τίτλου σπουδών τους. Αυτό δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο νόμος 3328/2005, καλύπτοντας μόνο την πανεπιστημιακή εκπαίδευση και μη προβλέποντας διαδικασία για την επαγγελματική αναγνώριση των τίτλων σπουδών άλλων κρατών μελών που υπάγονται σε χαμηλότερο επίπεδο στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από την οδηγία 2005/36/ΕΚ, δεν συνάδει με τα άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, όπως ερμηνεύονται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με βάση τα ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η Ελληνική Δημοκρατία:

- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 1, του άρθρου 2 παράγραφος 1 και του άρθρου 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, προβλέποντας στο άρθρο 54 παράγραφος 5 του νόμου 4589 της 29ης Ιανουαρίου 2019 ότι οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που απέκτησαν τον τίτλο σπουδών τους σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποκτήσουν ακαδημαϊκή αναγνώριση του τίτλου

σπουδών τους από τον ΔΟΑΤΑΠ, αντί να προβλέπεται ότι οι εν λόγω εκπαιδευτικοί πρέπει να αποκτήσουν επαγγελματική αναγνώριση των προσόντων τους σύμφωνα με τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 38/2010 και 51/2017.

- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, καθώς επίσης του άρθρου 13 παράγραφοι 1 και 2 και του άρθρου 50 παράγραφος 3 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, προβλέποντας, στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του νόμου 3328/2005, την απαγόρευση της αναγνώρισης τίτλων σπουδών που χορηγούνται βάσει συμφωνιών δικαιόχρησης στο πλαίσιο διαδικασίας επαγγελματικής αναγνώρισης.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, εισάγοντας στο άρθρο 3 στοιχεία ζ) και η) του νόμου 3328/2005, με σκοπό την αναγνώριση τίτλων σπουδών άλλου κράτους μέλους για επαγγελματικούς σκοπούς, μία προηγούμενη διαδικασία ισοτιμίας του ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος που έχει χορηγήσει τον τίτλο σπουδών στο εν λόγω άλλο κράτος μέλος.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, προβλέποντας στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) του νόμου 3328/2005 την απαίτηση ότι η διάρκεια των σπουδών στα άλλα κράτη μέλη, η διαδικασία διδασκαλίας και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών πρέπει να αντιστοιχούν στις ελληνικές απαιτήσεις, προκειμένου να πιστοποιηθεί η ισοτιμία του τίτλου σπουδών για επαγγελματικούς σκοπούς.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 13 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, προβλέποντας στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του νόμου 3328/2005 ότι, όταν ο τίτλος σπουδών έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή μετά από τριετή φοίτηση, ενώ για τα αντίστοιχα προγράμματα στην Ελλάδα προβλέπεται τετραετής ή πενταετής φοίτηση, «ισοτιμία» ή «ισοτιμία και αντιστοιχία» του πτυχίου για επαγγελματικούς σκοπούς αναγνωρίζεται μόνο αν ο κάτοχος του πτυχίου είναι και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 14 παράγραφος 5 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, μη προβλέποντας στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 τη συνεκτίμηση της επαγγελματικής πείρας και της διά βίου μάθησης, στο πλαίσιο της εξέτασης αίτησης για την αναγνώριση τίτλου σπουδών άλλου κράτους μέλους για επαγγελματικούς σκοπούς.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 4στ και του άρθρου 14 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, μη προβλέποντας στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του νόμου 3328/2005 τη δυνατότητα μερικής πρόσβασης στο επάγγελμα και μη προβλέποντας, κατ' επιλογή του αιτούντος, δοκιμασία επάρκειας ή πρακτική άσκηση προσαρμογής σε περίπτωση ουσιαστικών διαφορών μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ και του άρθρου 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, προβλέποντας στο

άρθρο 4 παράγραφος 7 του νόμου 3328/2005 μόνο διαδικασία ισοτιμίας για την αναγνώριση μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών άλλων κρατών μελών για επαγγελματικούς σκοπούς:

- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 52 παράγραφος 1 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, μη προβλέποντας στο άρθρο 11 παράγραφος 1 του νόμου 3328/2005 ότι πρέπει να εκδοθεί βεβαίωση παραλαβής του φακέλου εντός ενός μηνός από την παραλαβή του και ότι, αν απαιτηθούν πρόσθετα στοιχεία και/ή επεξηγήσεις, αυτά πρέπει να ζητηθούν εντός της ίδιας προθεσμίας του ενός μηνός.
- παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, περιορίζοντας το πεδίο εφαρμογής του νόμου 3328/2005 στην αναγνώριση των τίτλων σπουδών που χορηγούνται στο πλαίσιο της ανώτατης εκπαίδευσης και, ως εκ τούτου, μη προβλέποντας διαδικασία για την επαγγελματική αναγνώριση των τίτλων σπουδών που εμπίπτουν σε κατώτερο επίπεδο σε περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από την οδηγία 2005/36/ΕΚ.

Η Επιτροπή καλεί την κυβέρνησή σας, σύμφωνα με το άρθρο 258 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να της υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τα προαναφερθέντα εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της παρούσας επιστολής.

Η Επιτροπή, αφού λάβει γνώση των παρατηρήσεων αυτών ή αν οι εν λόγω παρατηρήσεις δεν της διαβιβαστούν εμπρόθεσμα, διατηρεί το δικαίωμα να διατυπώσει, αν συντρέχει λόγος, την αιτιολογημένη γνώμη που προβλέπεται στο ίδιο άρθρο.

Με εκτίμηση,

Για την Επιτροπή
Elzbieta BIEŃKOWSKA
Μέλος της Επιτροπής

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ
Για τον Γενικό Γραμματέα

Jordi AYÉ PUGARNAU
Διευθυντής της Γραμματείας
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ